

Faglig vejledning:

Instruktion i hjemmetandpleje for børne- og ungepatienter

Personale gruppe:/gældende for: Tandlæger, tandplejere og klinikassistenter	Udarbejdet af: Tandplejer Gülsüm Øzbek Tandplejer Linda Kristensen	Ansvarlig: Det principielle ansvar: Overtandlæge Anne Kaae-Nielsen
Dato for ikraftsættelse: 1. august 2020	Sidst ajourført: 10. oktober 2023 Tandplejer Helle Bennedsen	Ajourføring af denne instruktion sker ved fremkomst af nye faglige/videnskabelige anbefalinger og senest: dec. 2027

Uddannelse/forudsætninger: Tandlæger, tandplejer og klinikassistenter

Formål:

At hjælpe barnet og dets forældre til at opretholde sufficient mundhygiejne i hjemmet.

Opgave afgrænsning:

Gælder alle børne- og ungepatienter. Det er hele personalegruppen som instruerer i hjemmetandpleje til patienterne.

Instruktion:

Alle børne- og ungepatienter i Randers kommunale Tandpleje bør mindst to gange i deres indskrivningsperiode modtage instruktion i hjemmetandpleje.

Alle patienter skal anbefales at børste tænder to gange dagligt.

Patienter over 5 år kan anbefales profylaktisk brug af tandtråd mindst 2 gange om ugen.

Hvis der ved klinisk undersøgelse, profylaksebesøg eller behandlingsbesøg konstateres mangelfuld mundhygiejne på patienten, iværksættes instruktion i hjemmetandpleje.

Instruktion i tandbørstning:

- Der vælges en blød tandbørste, der størrelsesmæssigt harmonerer med størrelsen på patientens mund.
- Instruktionen foregår uden brug af tandpasta, men tandpasta skal selvfølgelig bruges ved den daglige tandbørstning i hjemmet. Anbefal en fluortandpasta med et fluorindhold på 1450 ppm. Instruer i at afpasse mængden af tandpasta efter patientens alder.
- Indtil barnet er 10 - 12 år gammelt, bør forældrene assistere med tandbørstningen, idet barnets motorik ikke er udviklet nok til, at det er i stand til at holde tænderne rene.

- Børn under 10-12 år:

- o Forældre inddrages i instruktionen.
- o Tandbørstningen vises, herefter kan forældre evt. børste på barnet.
- o Instruer i hvordan barnet kan ligge/sidde, så den der børster får det bedst mulige overblik.
- o Anbefal at tandbørstningen foretages under god belysning.
- o Vis de steder der sidder bakteriebelægninger, og hvor det er svært at komme til at børste.
 - o Motiver.
- o Ved børn på 0-7 år skal det være forældre, der er den primære børster ved begge af de daglige tandbørstninger. Barnet må dog gerne selv forsøge sig med at børste.
- o Ved børn på 7-10 år kan barnet evt. selv begynde at børste om morgenen og forældre forsat børster om aftenen. Ved høj cariesaktivitet bør forældrene børste barnets tænder morgen og aften.

- Børn og unge over 10-12 år:

- o Ved børn på 10-12 år kan barnet gradvist begynde at overtage tandbørstningen. I starten bør forældre supervisere barnets egen tandbørstning, indtil barnet selv magter opgaven. Ved høj cariesaktivitet bør forældrene fortsat have stor indflydelse på tandbørstningen.
- o Tandbørstningen vises til patienten.
- o Vis de steder der sidder bakteriebelægninger, og hvor det er svært at komme til at børste.
- o Motiver.
- o Ved dårlig mundhygiejne kan forældre inddrages ved at supervisere tandbørstningen i hjemmet, eller i en periode overtage tandbørstningen.
- o Tænderne skal efter tandbørstningen føles glatte, når pt. mærker efter med tungen.
- o Anbefal at have god tid til tandbørstningen, og at følge med i spejl under tandbørstningen.

- Børsteteknik:

- o Som start anbringes tandbørsten i en 45 graders vinkel ned mod tandkødet.
- o Når der børstes på facial- eller oralflader, skal børstehovedet dække hele den tandflade, hvorpå der børstes, samtidig med at børstehårene rører tandkødet.
- o Børsten bevæges let i små fine frem-og-tilbage-bevægelser eller i små cirkler.
- o Der børstes det samme sted i 3-5 sek., hvorefter tandbørsten føres videre i tandsættet. Løft ikke børsten.
- o Det er vigtigt at lære barnet at have et system for tandbørstningen.

- o Såfremt der bruges el-tandbørste i hjemmet, skal der instrueres i at børsten holdes stille på hver tand. Der børstes på samme måde. Børstebevægelsen undlades med hånden, og i stedet føres børsten langsomt og systematisk hen over tandrækken.
- o Indfarvning kan anvendes til at synliggøre plakken. Ønskes plakken ligeledes synliggjort hjemme, oplyses om, at farvetabletter hertil kan udleveres på klinikken eller købes på apoteket.
- Anbefal at munden ikke skylles med vand efter tandbørstningen, men at tandpastaen kun spyttes ud. Herved forlænges effekten af den fluor, som er i tandpastaen.
- Anbefal at tænderne børstes 2 gange dagligt, helst morgen og aften.

Instruktion i approximal renhold:

- På børn og unge er førstevalget til approximal renhold tandtråd.
- Hvis det ikke er muligt at anvende tandtråd på patienten fx pga. OR apparatur eller retainer, kan der instrueres i brug af Superfloss eller ID-børste.
- Det anbefales at tandtråden bruges profylaktisk 2 gange om ugen. De 3 T'er: tirsdag og torsdag er Tandtrådsdag.
- Er der påvist proximale initiale carieslæsioner, bør tandtråden bruges en gang dagligt.
- Instruktion i tandtråd:
 - o Tråden føres ned i tandmellemrummene med en savende bevægelse og et let tryk, så tandkødet i bunden af mellemrummet ikke beskadiges.
 - o Tandtråden føres ned langs den ene tandflade. Derefter løftes den op over papillen og føres ned langs den anden tandflade.
 - o Det er vigtigt at lære barnet at have et system for tandtråden.
- Instruktion i Superfloss:
 - o Den faste ende af Superflossen føres ind i approximalrummet og ud igennem på den anden side.
 - o Superflossen gribes på den anden side og føres ned langs den ene tandflade. Derefter løftes den op over papillen og føres ned langs den anden tandflade.
 - o Det er vigtigt at lære barnet at have et system for tandtråden.
- Instruktion i ID-børste:
 - o ID-børsten føres ind i approximalrummet lige under kontaktpunktet, indtil den er hele vejen igennem approximalrummet.
 - o Herefter gnubbes børsten op af den ene tand og op af den anden tand, med små ind-og-ud-bevægelser.

o Det er vigtigt at lære barnet at have et system for mellemrumsbørstningen.

Behandling:

Mangelfuld mundhygiejne konstateres ved fund af plakbelægninger på tænderne trods nylig tandbørstning og/eller ved fund af gingivitis. Hvis plak og gingivitis findes hhv. på og nær glatflader, iværksættes instruktion i tandbørstning. Hvis plak og gingivitis findes ved approximalflader, iværksættes instruktion i approximal renhold. Det noteres i journalen, hvor i tandsættet, der er fundet plak, og patientens plaktal for 6+, 2+, -2 og -6 noteres. Ved fund af plak eller gingivitis, bør dette visualiseres for patienten og/eller forældre.

Patientsikkerhed:

Man skal være opmærksom på mængden af fluorid tandpasta. Det er vigtigt med den rette mængde svarende til barnets alder.

Der er risiko for fluoridforgiftning ved indtagelse af store mængder tandpasta på én gang. Der er også risiko for dentalfluorose, hvis mængden af daglig tandpasta er for højt.

Indfarvning må ikke anvendes, hvis patienten eller patientens forældre ikke samtykker til brug af indfarvning, og hvis der er allergi overfor farvestoffer eller mistanke herom.
